μὲ τὸν Μπρέχτ. Ὄχι μὲ τὸ καῦμα καὶ τὴν ἀσφυξία του ὅπως μ' ἐκεῖνον τοῦ ἀνα-
δημιουργημένου τοῦ [illegible] χρόνια πρὶν οἱ διανοούμενοί μας ἔχουν ἀρχίσει τὸ
σκοτάδι μ' αὐτό, καὶ τὴ δροσιά του. Ὁ ἑλληνικὸς ἥλιος δὲν συγχωρεῖ νεφελώματα φιλο-
σοφικὰ (καὶ φιλολογικά). Πιὸ ξεκάθαρα πρέπει νὰ μιλᾶς. Καὶ ὀρθολογικὰ (καὶ
ἐπαγωγικά (ὅπως ὁ Σωκράτης). Καὶ μὲ σάτιρα (καὶ αὐτοσαρκασμό) σὰν τὸν Ἀριστο-
φάνη. Νὰ οἱ ῥίζες μας. Κι' οἱ καταβολές μας. Μ' ἄλλα λόγια οἱ 190 τόσες σελίδες θαυμασ-
τῶν ἐπιπλέον νὰ γίνουν 100. Προτιμῶ λοιπὸν τὰ κομμάτια τοῦ βιβλίου σου ποὺ μιλοῦν
γιὰ τὴν πραγματικότητα [illegible] αὐτὰ τῶν ὀνείρων.
Κι' αὐτὰ τὰ [illegible] συμβαίνει, ὅπως τὰ [illegible] ἡ ἀρχὴ τῶν κεφαλαίων, αὐτὰ
εἶναι τὰ πιὸ ἀξιοθαύμαστα, καθὼς καὶ τὸ τέλος, ὅπου ἐπανέρχεται ἀπὸ μνήμη
ξεκάθαρα τὸ γεγονός. Τί τοῦ θέλεις τὸν Πιραντέλο [illegible] τὶς δυὸ [illegible]-
ρὲς Λημνιακὲς πέτρες; Αὐτὲς δὲν ἀντικαθίστανται!
Πάντως συνοψίζω:
Ὡραῖο βιβλίο. Πολύτιμο γιὰ κάθε Λήμνιο καὶ γιὰ μένα τὸν πάλαι ποτὲ [illegible].
Πολύτιμο γιὰ τοὺς σημερινοὺς Λημνιούς, ἂν εἶναι σὲ θέση (κι' ὅσοι εἶναι) νὰ τὸ νοιώσουν.
Καὶ τὸ εὐχαριστῶ μὲ ὅλη καρδιά μου νὰ τὸ βρῶ καὶ νὰ τὸ διαβάσω.
Αὐτοὶ θὰ χάσουν πάντως, ἂν οἱ δικές μας φωνές, τῶν ἑρμηνευτῶν μιᾶς ἐπο-
χῆς, δὲν φθάσουν στ' αὐτιά τους, ποὺ ἴσως τὰ ἔχει φράξει ἡ σημερινὴ [illegible]
ἐπαναλαμβάνω: Αὐτὰ δὲν εἶναι κριτική. Λέω τί θέλανε ἐγὼ σὰ κοινό μας
θέμα. Ἄλλωστε κι' ἐγὼ εἶχανα λάθη στὸ βιβλίο μου γιὰ τὴν Λῆμνο. Τώρα γρά-
φω ἀλλιῶς, γιὰ τὰ ἴδια πράγματα. Γηράσκω ἀεὶ διδασκόμενος. Τὸ βαθὺ πη-
γάδι, ὁ ἑαυτός μας, μᾶς διδάσκει. Μᾶς δείχνει δρόμους.
Ἐπίσης δυὸ λόγια σύντομα γιὰ τὸ ἐπίμετρο: [illegible] τοῦ Λήμνου. Γράφεις μὲ τὸν
Παλαιοπέτρα. Δὲν ξέρουμε ἀκόμα ὅμως, ἢ μᾶλλον τώρα ἀρχίζουμε νὰ ὑποψια-
ζόμαστε τὸν ἄξιο ρόλο ποὺ ἔπαιξε ἡ Ἀγγλία στὰ γεγονότα, ποὺ θὰ ἦταν ἀλλιώτικη
ἡ ροή τους, ἂν δὲν ὑπῆρχαν αὐτοί, καὶ οἱ ὑπηρέτες τους, οἱ ἄνθρωποι τους ἐδῶ,
οἱ ἀπεσταλμένοι τους,.... Δὲν ἔχω πεισθεῖ γιὰ τὸν Παλαιοπέτρα ὅτι δὲν [illegible]
γιὰ νὰ [illegible] τὸν ἐρχομό του [illegible] ποὺ ὀνειρευόμασταν, καὶ
ἀντὶ νὰ ἔρθει αὐτός, μᾶς ἦρθε [illegible] προδότης [illegible] ἦταν πανά-
θλιο [illegible]... Εἶναι νωρὶς ἀκόμα βέβαια γιὰ νὰ κριθεῖ ἡ δολιότητα τῶν Ἀγγλο-
[illegible]: ὅλα νὰ εἶναι καλά, νὰ γράφεις καὶ ἄλλα καλύτερα ἀκόμα βιβλία.

Μὲ ἀγάπη

Ράλλης Κοψίδης.

1985
Απρ. 25.